

VEDAT

İmtiyaz Sahibi
Azmi Özakın

1-5-1938
Sayı : 13

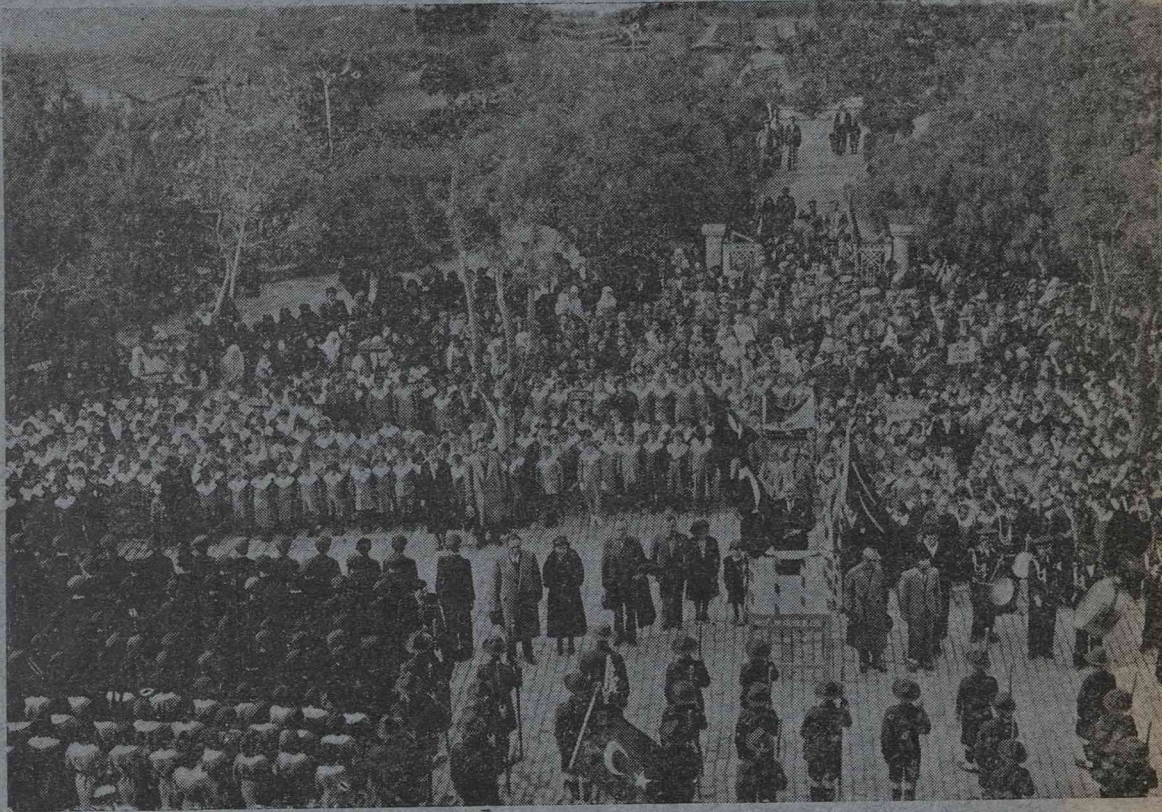
Vazı İşleri Direktörü
Mustafa Dümer

AYLIK

MANİSA

HALKEVİ

DERGİSİ

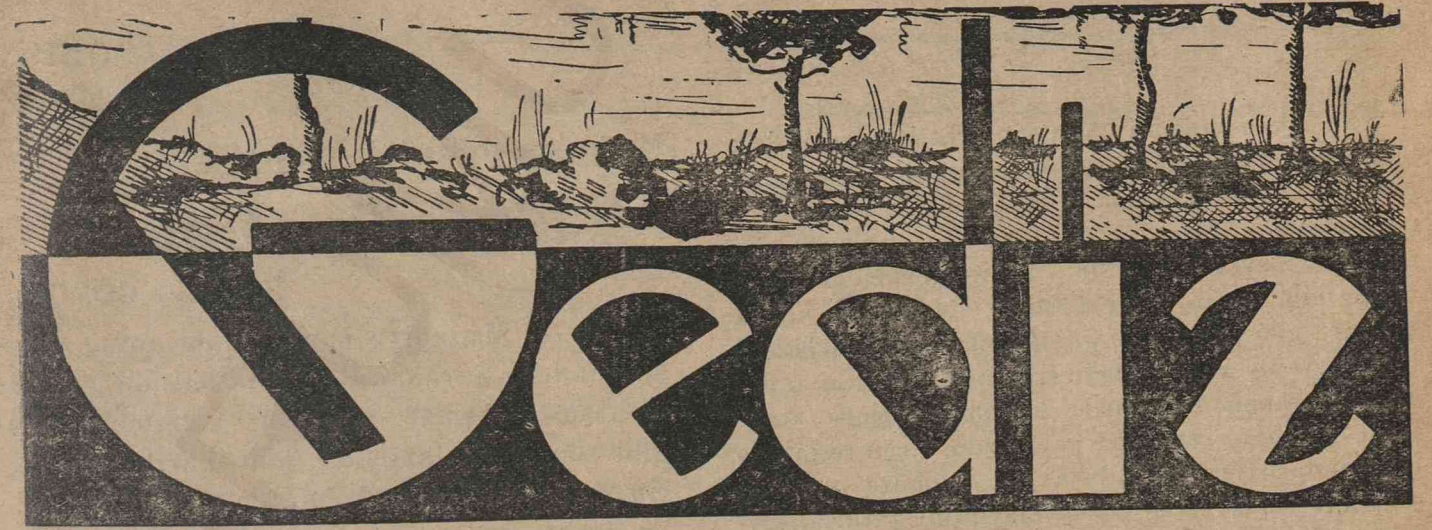

23 Nisanda Genç Mekteplilerimiz

DERELİ BASİMEVİ - MANİSA

VEDAT
M

23 NİSAN

M. Dümer

ATAYA, minnet ve şükran... Yaratıcı ve inkılapçı Türk Ulusuna ebedi sevgi ve saygı.

**

Cumhuriyet meydanında sık saflarla 23 Nisan'da sıra olan mektep çocuklarında biz bu ulvi inkılâbın semerelerini görüyorduk. Onlar, asırlarca cehil ve taassup dalgaları içinde unutulmuş, doğuda, batıda, şimalde, cenupta çorak ve çıplak kumlarda ve dağlarda öldürülen, kıyılan kahredilen mazlum milletin sanki, intikamını alıyordu. Bu çocuklar şen, gürbüz, nurlu, ve ebedi dalgalar halinde enginleri dolduran bu mektepli alayları o gün zulümden, zalimden, intikamını almış bir timsal halinde idi. Onlar büyüyecek, nurlanacak temiz havalar içinde saf suları içerek şen ve parlak istikbale koşacaklardır. Bunlar vatanı kurtaran Atatürk'ün çocuklarıdır. Bunlar bu mes'ut hayata lâyıktır.

**

Hoperlörler işliyor. Sevgili İlbayımızın müşfik sesi bütün muhitleri doldurarak gönüllere sevgi dolduruyor. Kalplere yığın yığın Cumhuriyet sevgisi dolduruyor. Sanki pamuk bir el bütün milleti baştan aşağıya tatlı bir temasta okşıyor. Sevgili Manisalılar, bayramınız kutlu olsun. Siz bu hayata lâyıksınız.

Dikkat ediyorum, kucaklarında yavruları bütün analar, istilânın acılarını tatmış, gözü yaşlı bağrı yanık bütün ana ve babalar o korkunç günleri geride bırakmaktan ve bu huzur ve sükûna kavuşmaktan doğan şafak bulutları içinde yüzüyor. Umrana kavuşan mesut memleket iki bayram, üç bayram birden yapıyor. Genç çocukların radyoda akse-den gür ve hür seslerinde bu manalar dolu.

Türk ulusu 18 yıl evvel bu günde, büyük Şefinin idaresi altında Büyük millet meclisini toplamış, kanunları nizamları onun ulusal hakimiyeti altına koymuştu.

Türk Ulusu bu gün şahsi ve keyfi idareyi yıkmış, millete musallat olan sultanları kovmuş, kendi dışından, tırnağından artan paracaklarla kurulan tahtları yıkmış, bir çalgınlık idaresine son vermişti.

Türk ulusu bu gün zulme, ceberute, haksızlıklara bir rejim halinde ve kalp birliğile kılıcını çekmiş, O ulvi ve mukaddes ayaklanmasının zaferini ilan etmişti.

Bir de bunun şu büyük manası vardı ki asırlarca istismarcıların boyunduruğu altında inim inim inleyen mazlum asya esaret zincirlerini kırıp parçalayarak Türkiyenin ön akıncılığı arkasında meşru bir kıyam, kıyametten nümune veren bir kıyam yapmakta idi. Bu mukaddes ve büyük kuvvetin önünde hiç bir şey dikiş tutturamazdı ve tutturamadı.

Hiç kimse, ne istilâ orduları, ne onların arkasında dünyaya korku saçan toplar ve tüfekler, ne padişahlar, ne halife orduları, ne fesat, hiç, hiç bir şey dayanamadı. Kızgın ateşlere maruz kar yığınları gibi her şey eridi eridi, kan revan aktı ve kayboldu.

Ve işte şimdi on sekiz yıl içinde vücut bulmuş bu büyük mucizenin hayranlıkları içindeyiz. Bu akıbet yalnız dünyaya hayranlık vermekle kalmadı. Yanlış hesaplayanların da pilânlarını alt üst etti.

Tarihin seyrini değiştiren bu evrensel inkılâbın huzurundayız. O inkılâpçı biziz. O inkılâbın büyük başbuğuna, eşsiz ve benzersiz Şefe, ULU

İÇİNDEKİLER

1 — 23 Nisan	(M. Dümer)
2 — Muradiye camii	(İbrahim Gökçen)
3 — 23 Nisanlar	(Hasan F. Erginöl)
4 — Hikâye " Kadın Şerri "	(Nazmi Bayçın)
5 — Radyo ile Halk Terbiyesi	(Cemal Sezgin)
6 — Keziban	(N. İlhan Berk)
7 — Şiir " Manisa "	(Nahit Nefiz Edgüer)
8 — Şiir " Gediz "	(Cezmi Tahir)
9 — Tarhala obasını tanıyalım	(Avni Altınır)
10 — Halkevi çalışmaları	(Gediz)

5008225
1938-1939/13-24

Çocuk bayramını 23 Nisana rastlatan emsalsiz tesadüf herkes o gün tatlı tatlı hatırladı. Millet yeni rejimini kanunlarile, nizamlarile bu gün isyan ederek kurmuştu. Bu rejimin baharı demek olan çocukluğun da bayramı bu gün... Şehir kahkahalar içinde kuşlar gibi; yeşil dallar üstünde cıvıldaayan küçük kuşlar gibi gönülden gönüle şakıyor. Millet hakiki bayram yapıyordu. Çocuklarile, orta yaşlisile, milli savaşı kazanmış evlâtlarile, hicranlar görmüş yaşlılarile kurtuluş bayramını yapıyordu. Geçit resminde omuzunda bayrak veya levha ile önümüze ümitten şafaklar örerek geçen çocuk alaylarını gururla, sevgile selâmladık. Çocuklarımızın bayramı bizi sevinçten ağlatan hadiselerdir. Ne mutlu Türk olana..

*
**

23 Nisanda bir bayram daha; Şanlı topçu alayımızın şeref günü de bu mutlu güne rastlamakta idi. O gün topçu kışlası bir bayram çocuğu gibi süslenmişti. Alay komutanı İhsan gürleri bir top arabası üstünde toplar gibi gürlüyor; Alayın şahmetli tarihini sayıp döküyordu.

Bu alay büyük harpte kurulmuş, Çanakkale muharebelerini yapmış, Büyük önderin, Anafarta kahrâmanının sesini toplarını sesine uydurmuş düşmana bir adım attırmamıştı.

Yine bu alay doğrıya doğru gelen istila ordularına karşı koymuş, hâsmına bir adım attırmamıştı Sakarya harbini Büyük Kumandanının emri altında başarmış, Milli savaşı kazanmış, Afyon önlerinde düşmana saldırmış „Ordular Hedefiniz Akdeniz“ diyen, büyük ilâhi emri almış, Balmahmuttan bir daha saldırmış, dumlupınarı atlamış, İzmir sularında, kadife kale kıyılarında şanlı ordunun şanlı zafesnamesini toplarına endirek endaktı yaptırarak yazmıştır. İşte dün bütün bu şahmetlerine kulak kesilerek dinleyen topçular, dikkat ediyorum. sanki nefes almıyorlar, babalarını, evlâtları olduklarını isbata her an hazır. Komutanlarının emrine can kulağını vermişler.. Bu vatan bu arslan yavrularının bazularile kıyamete kadar iftihar edecektir. Şeref şenlikleri gece yarılarında kadar sürdü.

Şanlı Millet şanlı yavrular şanlı ve şerefli ordu..

Bayramınızda ebediyet mutluluğu vardır..

M. Dümer

Manisa tarihi üzerinde etütlerden :

Muradiye Camii

İBRAHİM GÖKÇEN

1 — Muradiye camii manisanın güney cihetinde (Saruhan B. Mahallesinde) bulunmaktadır. Manisa dağının yalçın şakıkalı gibi semaya fırlamış bir sanat harikasıdır. Narin minarelerle nazlı bir gelin gibi süzülen bu muhteşem mabet arkasındaki heybetli dekorla pek güzel imtizaç etmiştir.

Cami, büyük Türk sanatkarı ve mimarî dahisi « Mimar Sinan » ın son eserlerindenidir. Bu itibarla güzel Manisa ne kadar iftihar etse yerindedir.

Koca sinan bu eşsiz eserini Osmanlı hükümdarlarından İkinci Selimin oğlu üçüncü Murat namına yapmıştır. Üçüncü Murat padişah olmadanan önce uzun müddet Manisa valiliğinde bulunmuştu. Camii padişah olduktan sonra yaptırmıştır.

Camiin avlusunda ve doğu tarafında bir kitak evi ve birde büyük medrese vardır. Bu medrese de Sinanın ölmez eserlerindendir Bu bina bugün müze ittiaz edilmek suretile çok isabetli hareket edilmiştir. Kitap evi sonradan « Kara Osman Oğulları » Namına yapılmıştır medresenin yanı başındaki « imaret » binası da Mimar Sinanın eseridir.

2 — Cami in avlusuna kemerli bir kapudan girilmektedir. Avlunun etrafı sonradan alçak duvarlarla çevrilmidir. Kapudan altı metro kadar ileride taş merdivenle çıkılan bir set görülür. Burası cami in asıl avlusudur. Bu seddin üstüne çıkılınca kesme taşlarla döşeli bir bahçeye varılmış olur. Avlunun üç cephasını kavrayan yanlarında vaktile medrese odaları bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu gün bunlar yıkılmış, arsaları bahçeye katılmıştır. Avlunun ortasında altı vecihli bir şadırvan görülür. Şadırvanın dılgılarının tam ortalarına isabet eden altı basamak taşı vardır. bu taşların vaktile şadırvanın üstünü örten damın mesnedleri olduğu zan edilmektedir.

Cami in biri cephede, diğer ikisi yanlarda olmak üzere üç sayfiyesi vardır. Yanlardaki ler küçüktür.

Bu günkü halile yan sayfiyelerin üstleri açıktır. Fakat eskiden bunların kurşunla kaplı ve örtülü olduğu ve bir yangın neticesinde yıkıldığı anlaşıyor.

Cami in cephesinde geniş ve büyük sayfiye altı sütun üzerine istinad ettirilmiştir: Bu sütunlardan dördü mozayık sütun ve ikisi mermerdir.

Sayfiyenin üstünde beş küçük kubbe örtmektedir. Gerek bu kubbeleri renkli boya ile yapılmış tezyinatı ve gerek mermer sütun başlıkları birer şaheserdir.

Cami in içine cevizden oyma tezyinatla süslü güzel bir kapudan girilir. Oymaların hendesi şekilleri sedef kakmalarla süslenmiştir. Fakat bu gün bunlardan ancak bir kaç tanesi kalmış diğerleri düşmüştür. Bu cümle kapusunun yanlarındaki duvarlarda mütenazır dört pencere bulunuyor. Bu pencerelerin başlıkları zarif çini pervazlarla tahdit edilmiş birer kitabedir.

Yan sayfiyelerden birer kapu ile de camiye girile bilir. Sol sayfiyede ikinci bir kapu görülürki buradan « Hünkâr mahfeli » denilen yere girilir.

Sağ sayfiyenin kapusu üstünde Türk mavi zemin üzerine yazılmış güzel bir kitabe bulunuyor. Kitabe (Edcünâ Saatin fecealeha tâatün) ibaresini taşımaktadır. Sol sayfiyenin kapısında da diğer bir kitabe görülür. Yan sayfiyelere açılan pencerelerle ve cenup cihetindeki pencerelerin başlıkları mermer oymadır. Bunların çevresine beyaz ve kırmızı taşlarla seramik tezyinatı yapılmıştır. Ön sayfiyenin iki yanlarına düşen minareler fevkalâde zariftir. Sol taraftaki minare bundan yüzyıl önce yıldırım isabetile hasara uğramış ve bu yüzden minareye birkaç demir çenber geçirilmiştir ki bu yerinde hareket zarif minareyi yıkılmaktan kurtarmıştır.

3 — Cami in cümle kapusunun yanlarında karşılıklı iki hücre görülmektedir.

Sağ hücrede bulunan kitabede:

(Vekâet filbidayeti şehri muharremüharam iseneti ihda ve tisine ve tisamie) ibaresi yazılıdır. Bu yazı cami in inşasına başlandığı Hicri 991 muharrem ayı tarihini göstermektedir.

Sol hücrede bulunan kitabe ise cami in inşasının ikmâl edildiği tarihi tesbit etmektedir.

(Vennihayetü fi şehri Zilhiccetilharam liseneti erbaa ve tisine ve tisamie)

Buna göre cami in inşası hicri 994 yılının Zillicce nihayetinde ikmâl edilmiştir. Şu halde cami Milâdı 1583 1585 yılları arasında yapılmıştır.

Sol hücrede cami in ikmâl edildiği tarihi bildiren diğer bir yazı daha vardır.

Yaptı bir camii bülend afak
Geldi bir ehli dil ziyaret için
Dedi tarih kâbetülüşşak.

Bu ibarenin sonundaki (Kâbetülüşşak) terkibi etcet hesabı ile hicri 994 yılını gösteriyor.

Cami in içinde de sanat harikaları toplanmıştır. Büyük mihrabın iki tarafı çini üzerine işlenmiş ayetler ve zengin çinilerle süslenmiştir.

Mihrabın iki tarafında ve yukarıda görülen pencerelerin rengârenk camları pek nefistir. Bunlar zamanında yapılmış olan camların en kıymetlileri olduğu muhakkaktır. Sağ taraftaki cami tamir edilmiştir. Divarlardaki çini tezyinatın renkler ve desenleri çok canlı ve tazedir. Renkli motiflere elle dokununca kabartma hissini vermektedir.

Hünkâr mahfelinin ağaç oyma olan tavanı bir şaheserdir.

Cami in kubbesi dört büyük yarım kubbeli kemer üzerine istinat eder. Ortada sütun yoktur. Burada göze çarpan sanat harikası Koca Sinanın son bir metodudur.

Bu gün kubbe ve kemerlerde boyalı tezyinat varsada bunlar sonradan yapılmış olanlardır. Eski boya ve tezyinatın bakiyeleri ancak pencere kenarlarında görünmektedir.

Dişarıdan cami in cenup ciheği tabii tesirler neticesinde zedelenmiştir. Yakında bu güzel Türk abidesinin tamirine başlanacaktır.

Hikâyemsi:

23 NİSANLAR

Hasan F. Erginöl

Birinci sınıfın genç Muallimi Bay Kerim Orhan, geç vakit mektepten çıkarkan söyleniyordu:

— Hele görsünler bir kere.. Çocuklarımı tiğ gibi, siyah çoraplı, kırmızı kordeleli, ütülü elbise-li, şöyle gelincik demeti gibi karşılarına dizeyim-de.. Bak nasılmış?

Yolda yürürken, dudakları endişesiz bir tebessümle yayılıyor, gözlerini kırıyor, yüzünün etleri geriliyor, toplanıyor, gülüyordu.

Bir çocuk yolunu kesti:

— Öğretmen, Ali Tekdal'ın ninesi ünlüyor.

Kerim Orhan başını yana çevirdiği zaman, ihtiyar bir kadının kapısı önünden kendisini çağırdığını gördü:

— Ne var valide?

İhtiyar kadın, gözlerinde öfkeye de, acınmıya da benzer yaşlı parıltılarla Kerim Orhan'ı süzdü.

— A Muallim bey evlâdım, sen Alimden kırmızı kordele, siyah çorap, siyah ayakkabı istemişsin. Kurhandan Hacıların Halil Ffendinin alıverdiği ayakkabıları var amma, ben şimdi kordelesini, siyah çorabını nereden bulayım? Gündeliğe bir gidiyorsak beş gitmiyoruz. Evvelâ iş yok. Sonra yağmur çamur... Aman desem muallim bey, Ali'den isteme bunları..

Kerim Orhan, gözlerini süzerek, başını çarpıtarak kendisine yalvaran ihtiyar nineye cevap verdi:

Peki valide, sen merak etme. olur,

Ve yürüdü. İçinde, hayal kırılmasına benzer bir burkulma oldu.

Talebesinden Ahmet Sütçü'nün basık evlerinin önünden geçerken, içeride bir kadının kendi adını öfke ve hakaretle andığını duydu. Durdu,

O — Muallim beyiniz kudurmuş galiba.. Kırmızı kordeleyi, siyah çorapları nereden bulayım ben? Kocam yok, aldırayım Genç değilim kazayım. Aylık alıyor, o alıversin.

Kerim O hanın gülmek için yayılan dudakları dondu. Yüzü kızardı, gözleri sönükleşti.

Akşam olmuş, alaca karanlık ortalığı kaplamıştı. Ovadan dönen sığırların bağırması, köpek havlamaları ile birleşiyor, evlerden sokağa

taşan çocuk ağlamalarına karışıyordu.

Kerim Orhan, evine giden sokağa sapacakken vazgeçti, Büyük yoldan yürümekte devam etti. Hiç bir şey düşünmüyor, sanki kafasından artırdığı kuvveti, kulaklarına vermiş gibi. etrafı dinliyordu. Birden tanıdığı bir ses, talebesinden Hüseyin Balta'nın bağırması kulaklarını yırttı.

— Öğretmen istedi. Kırmızı kordele siyah çorap lazım dedi, hem önlüğüm de, pantolonum da ütülenecek.. Ona cevap veren, yalvarmalı bir ihtiyar adam sesini dinlemeden, Kerim Orhan geçti.

Ağır ağır yürüyor, kulaklarını, evleri çevreliyen duvarların ötesinde, âşına seslerin ağlayışlarıyla dolduruyordu. Büyük yol bitmişti. Son evin önünden geçerken Kerim Orhan irkildi. Evin basık ve derin odasından tanıdığı bir çocuk, Remzi Başın feryadı, boğuk boğuk dışarıya akıyordu. Genç bir adam sesi tepinerek bağırıyor, söyleniyordu.

Ulan it.. Bakkal bir yandan ister, kömürcü bir taraftan dayanır, ev sahibi sabah sabah cellât gibi tepeme biner ve ben bu yağmur çamurda da bir gündelik bulamazken, senin öğretmeninin kırmızı kordelesini, siyah çorabını mı düşüneceğim ulan?..

Ve ses gittikçe boğuklaşırken, çocuk feryadı tizleşiyordu. Kerim Orhan daha durdu, daha dinlendi. Feryat, yavaş yavaş kesikleşti. Ve incele-nerck zencilendi, hıçkırıklaştı.

Evine doğru yönelirken, Kerim Orhanın yüzünde gerilip toplanmalar. gözlerinde kırpışlar, dudaklarında endişesiz yayılmalar yoktu. Başı amuzları arasına çökmüş, sırtı kamburlaşmıştı. Artık kulakla duymuyor, gözleri parlamıyor, fakat kafası mütemediyen işliyor, düşünüyor. Düşünüyordu...

*
**

Yirmi üç Nisan Sabahı çocuklarını bahçede dizen genç muallim Bay Kerim Orhan, onların bir gelincik demetine benzemediklerinin farkında olmadı.

Yarisından fazlasının çorapsız ve takunyalı olduklarına dikkat etmedi. Yalnız, her birinin gözlerini uzun uzun süzdü. Hepsinin kansızyanaklarını okşadı.

Manisa Halk
hikâyelerinden:
— 1 —

KADIN ŞERRİ

Yazan
Nazmi Bayçin

Hasan dayı kadınlara hiç kıymet vermez, kendi karısını da her zaman hiçe sayar ve onunla eğlenirmiş

Kadın her ne kadar; kadınların da akıl taşıdığını, erkeklere söz geçirdiğini anlatmak isterse; Hasan dayı:

— Adam!.. kadına da insan denir mi?. kadın elinden ne gelir?..

sözleri ile karşılık verir, buna kadın da içlerir dururmuş.

Bir gün kapularına bir dilenci gelerek sadaka ister. Hasan dayı da cebinden para çıkarıp verdikten sonra dilenci:

— Allah seni kadın şerrinden esirgesin. diye dua edince hasan dayı:

— Ulan sen de budalasın. Kadın şerri dediğin nedir?. esirgenmeye bile değmez. Kadının olsa olsa bir tokatlık canı olur. Sen başka dua öğren. Dayip içeri girince kapu arkasından dilenci ile olan konuşmayı dinleyen karısı:

— A efendi neden böyle diyorsun. Her zaman sana söyleyorum ki kalın şerri pek fenadır. Hiç dua terslenir mi?.. Yine dua ederim: Allah kadın şerrinden saklasın. Dilenci çok iyi bir dua etti sana!

deyince Hasan dayı karısına bir tokat savurarak:

— İşte sana kadın şerrinden bir örnek. der kadın da tokadın arkası devam etmesin diye bir köpeye çekilir. Fakat adamakıllı içlenir. Hasan dayı:

— Bir dahı bana kadın şerrini söylemeyeceksin. Dünyanın kadınları toplansa bir tekmede hepsini ezer. suyunu çıkarırım. Bunu iyi bil!.. Bunun şerri mi olur?.. der.

Kadın kendi içinden düşünerek:

— Gösterdim sana ben. der ve bir pilân hazırlar.

Kadın ertesi günü çarşıya gidip iki köfe balık alır. Akşam kocası ile görüşür. Hasan dayı ertesi gün kara çaydak' tarlayı sürmeğe gideceğini söyler. kadın da çıkıp tanıdıklarından birisine gider ve:

— Kimsaye söylemeyeğe yemin edersen sana bir şey söyleyeceğim ve bol para vereceğim. der Adam söz verir Kadın:

— Şu balıkları al. bu gece bizim tarlaya git

balıkları tarlanın şurasına, burasına göm. Al sana bir altın.

deyince adam. Pek memnun olarak hemen tarlaya gider, balıkları dağınık bir halde gömer.

Hasan dayı sabahleyin tarlaya varınca: Galiba buraya akşam domuz gelip orayı burayı eşelemiş.

diyerek bir kenarından sürmeğe başlar.

— Allah Allah. Bizim tarlada balık ta varmış boşuna değil!.. o eşelenmiş yerlerde bu balıklar kıpırdamış olmalı ki toprak eşelenmiş gibi görünüyor. Eh allah bu... Neye kadir değil.. Bana bu tarladan hem balık verecek hem buğday.. Kışın balıkları toplar yirim yazın da buğdayı.. Bin altın verseler bu tarlayı satmam... Kimde var böyle balık veren tarla... Zengin olacağım bunlaardan eşe dosta da dağıtayım.

düşünceleri ile akşama kadar tarlanın yarısını sürer ve 15—20 balık çıkarır. Akşam üstü dönerken rastladığı tanıdıklarına:

— Al beyahu.. Bunlar bizim tarlanın balıkları.. Akşam pişir yi. bak ne semiz. Benim tarlanın buğdayı da semiz olur balığı da..

— A Hasan dayı hiç tarlada balık olur mu? benimle şaka mı yapıyorsun.. Kim bilir bunları nereden aldın.?

— Bak şu toy adama. Sen ne bilirsin be.. Allah çok büyük. Beni zengin edecek.. Hem vallahi hem billahi bu balıkları benim tarladan topladım.

Görüşmeleri ile sekiz on kişiyi hayrette bırakır. Bu görüştüğü kimseler balığın tarla mahsulü olduğunu inanmadıklarından hasan dayının şakasına ve deliliğine hüküm vermekte tereddüt ederler..

Evine pek şen gelen Hasan dayı:

Karısına:

— Bu Akşam şu fakir iki komşuyu da yemeğe davat et, al şu balıkları da kızart.. Bunlar bizim tarla mahsulü.. der. Kadın:

— Haydi efendi hiç tarlada balık mı olur? sus. sonra sana deli derler sözü ile Hasan dayıyı kızdırarak balıkları pişirmeğe gider. Hasan dayı kapı önünde karısına bağırır.

— Karı değilmişiniz hiç bir şeye aklınız ermez. Allahın her şeye kadir olduğunu unutursunuz. Bu balıklar dinim hakkı için bizim tarlanın balıkları diyerek söylenir. Biriken çocuklara merak anlat-

mağa çalışır. Misafirler gelir. Onlara da tarla balıklarını anlatır. Misafirler her ne kadar.

—Aman Hasan dayı böyle söyleme. sana deli derler.. der isede Hasan dayı yemin billâh ile tarlasının balık verdiğini anlatmağa çalışmaktan katiyen vazgeçmez. yemek yenir. Oturup görüşürken artık misafirler korkmağa başlaalar.. Hasan dayının karısına kaş göz ile bu deliliği anlatıp usulü ile evlerine dönerler..

Ertesi gün Hasan dayı tarlasının yarısını sürünce bir sürü balık daha toplar. Akşam üzeri yine rast geldiğine balık vererek tarlasını met eder. Akşam evde karısı :

— Aman efendi böyle söyleme, sana deli derler. Dadıkçe Hasan dayı kızar, köpürür. bu kavgaya yemekten sonra daha şamatalı bir şekil alır. bir gün evelden Hasan dayının delirdiğini sanan komşular zavallı komşularına bir iyilik o'mak üzere gider karakola haber verirler.

— Aman polis efendi. Hasan dayı delirdi. karısını döğüyor. diyerek Hasan dayının balığını ballandıra ballandıra polise anlatırlar.. Polis de kapudan biraz Bu kavgayı dinler. Hasan dayı içeride karısına:

Allah belanızı versin adamı zorla delirteceksiniz. Yarın gel de tarlaya bak bu balıklar tarladan mı değil mi?. Benim tarla balık veriyor vesselâm.

diye bağırırken polis artık tarladan balık mahsulü aldığını iddia eden bir kimsenin sağlam akıllı olamayacağına hükmeder. ve böyle kimseleri halk içinde bırakmayacağından Hasan dayıyı karakola götürür. İfadesi alınır. Hasan dayı bütün belâgatı ile tarlasının balık verdiğini söyler.

Komisere yazar çizer. Nihayet Hasan dayıyı timarhaneye koyarlar.

Timarhanede delileri bakan en salâhiyetli adama hacı Hasan derler. Bunun da tek bir tedavisi vardır.: dayak, Hacı Hasan Hasan dayıya sorar:

— Neye geldin sen. Yoksa sen de deli misin? Hacı Hasanı hiç tanımayan Hasan dayı bu yiğit eüsseli, babacan adamı derdini anlatacağını zannederek etrafı ile tarlasının balık verdiğini ve bunu birtürlü kimseye anlatamadığını söyler Hacı Hasan

— Ben anladım.. Sara elli sopa şimdilik. deyerek reçetesini verir, Hasan dayı bağıra çağırır elli sopayı yer.

Bir hafta bu sopaların sızısı ile timarhanede yatar. Hacı Hasan yine gelir ve sorar:

Nasıl tarlan balık veriyor mu?

Hasan dayı yana yakıla:

— Vallah billâh veriyor, öyle semizki...

sözünü bitirmeden yere yatırılıp elli sopa daha atılır.

Bir hafta daha geçiyor. Bu arada karısı da Locasını ziyarete geliyor. Delilerin ziyaretçileri görüşükleri demir parmaklıkta Hasan dayı ile görüşüyorlar. Hasan dayı başına gelenleri karısına anlatıyor. Karısı :

— A efendi. balığın tarlada çıkmayacağına aklın ermiyor mu? deyince Hasan dayı kendini tu'mayıp demirler arasından kolunu sallıyarak karısına bir tokat vurur ve bağırır.

— Allah belânı versin. Sende beni deli sanıp akıl mı veriyorsun... der.

Bunu görüp işiden hademeler artık Hasan dayının saldıracak kadar delilikte azıttığını göreyerek kadını çıkarır ve Hasan dayının ellerine, ayaklarına zencirler geçirirler.

Böyle azgın ve saldıran deliler zencirler içinde bağlı durur. Bu hadiseyi de haber alan Hacı Hasan üçüncü defa hastasını yoklamaya gelir. Fakat bu sefer eline yedi telli ve uçları demirli meşhur kırbaç da aldığından Hasan dayı bunu görüp işin çok fena olduğunu anlar. Yalvarmağa başlar

— Aman efe sen bari meram anla.. ben deli değilim. Ne yapayım. Benim tarla balık veriyor, bunu söylemek delilik mi?.

Hacı Hasan :

— Anlaşldı hangi deli var ki kendisinin deli olmadığını söylemesin.. Azgın deliler böyle usul söylemeğe başlayıp sonra saldırırlar. dikkat!.. diyerek Hademelere tutmalarını emreder. O yedi püsküllü kırbaçtan da yüz sayısı tamamlanır.. Artık Hasan dayıda takat kalmaz.. Çürükler içinde 15 gün vatar. Bu arada karısı yine gelir. kocasının haline pek acır. Hasan dayı zencirler içinde yattığı yerden karısı ile konuşur. Fakat laf söylemek bile güç gelir.. Karısı :

— Efendi bu başına gelenlerden kurtulmak isteyorsan sözümü dinle der.

Hasan dayı son bir ünitte yalvarışlı yalvarışlı karısına bakar..

Karısı :

— Benim sözümü tutarsan buradan kurtulursun. Sana bu fenalığı bir Kadın yaptı.. Buradan çıktıktan sonra kadına hiç bir şey yapmayacağını yemin et.. Sana olan işi anlatayım der.

Hasan dayı canından bile beymiş bir halde olduğundan buradan kurtulmak için her şeye razı olur. Ve karısının istediği yemini yapar, Karısına anlatır :

— Sen kadın şerriue olacak demeyormuydun bey de sana bir oyun yapayım dedim ve tarlaya balıkları ben kömdurdüm, diye hakikatı anlatır.

Hasan dayıyı hacı Hasanla görüştürerek kocasını akıllandırdığını isbat eder ve timarhaneden

RADYO İLE HALK TERBİYESİ

Şüphesiz ki. insanlar ilk terbiyeyi aile ocağından alır; Onu mektepte geliştirerek aile muhitinden cemiyet muhitine doğru yürür. Esas terbiye ise cemiyetten alınan terbiyedir.

Bizim ülkemizde Cumhuriyet nesli, aile ve mektep terbiyesine nail olan ilk nesildir. Fakat bu gün harflar arasında yetişmiş bir nesil vardır ki bu maalesef ikisinden de mahrum kalmış; tabiidir ki üçüncüsünde onda noktasandır. Asıl terbiye edilmek istenen ve tenvire muhtaç olan işte bu nesildir. Bunlarda bulunan temiz his ve fikirleri beslemek fenalarını kaldırıp iyilerini koymak zarureti vardır.

Bu neslin münevverleri için memleket dahilinde - belki - okunacak kitap, gazete vardır; Fakat münevver o'mayan, halâ ecdattan alma düşünce ve fikirlerle yürüyüp gidenler için henüz bir kitap, ne bir gazete yoktur. O halâ aşık keremi ve halâ düznice bikâyeleri okur. Ve bunda da gayet haklıdır. Ona diyemeyerez ki; al, şu kitabı oku manevi ihtiyaçlarını gidersin: bak, şunu gör ve öğren yaptığın işten daha büyük istifade et; şunu dinle uluslar arasında ulusunun mevkiini tayin et ve onun başardığı işleri gör!..

Bu günkü münevver zümrenin vazifesi

çıkarır. Eve gelirler. Artık hasan dayı karısına pek saygı gösterir. Yine bir gün karısı kocasını tanımak ister. Yatakların arasına bir iki balık kıştırır. Ve kocasına :

— Şu Yorganı aliver.

Der. kocası yorganı alırken balık başını görünce hemen başını çevirip elleri ile yüzünü örter ve; Allah beni kadın şerrinden korusun deye duaya koyulur.

Artık ömrü oldukça kadın saygısı ve korkusu ile yaşar.

(SON)

bunları halka inerek bir öğretmen gibi öğretmektir. Yani altı oka mana vermektir.

Her hangi bir yüksek mektep talebesi inkılâp derslerini başarmadan diploma alamıyor. Bunu tahsil edecek olursak: inkılâbı anlamayan anlatamıyon adama bu memleket "münevver,, demiyor.

Bir şeyi öğrenmek kâfi değil. Onu bil-meyenlere öğretmek lâzımdır. Bu bilhassa bizim gibi milletlere zaruridir. Çünkü bil-meyen fakat öğrenmek isteyen koca bir kütleye karşısındayız. Inkılâbı anlamış münevverlerimiz ise aşağı yukarı kendi seviyelerindeki insanlara hitap ediyorlar. Asıl kütleye bunlardan mahrum olarak yaşıyor.

Rus muharriri Çehop bundan elli altmış yıl önce, Rus köylüsünün tenevvürü için çare olarak her Rus köyünde Ünüversite mezununun bulunmasını ve köyün yegâne ileri adamı olarak onun kabul edilmesi; onunda bir-cik vazifesinin halkı her hususta tenvir etmek olmasını istiyor.

Asrımızda bu işi yapmak çok kolay bir hale gelmiştir.

Radyo...

Birleşik Amerika devletleri gibi bin bir unsuru nefsinde cem eden üç vasıta vardır; radyo, seyahat, sinema, Memleketimizde ikisini yapmak güç fakat radyo bu tamamen başlı başına bir terbiye vasıtasıdır. Onundadır ki asırlardır birbirinden ayrı kalmış olan Türk halkı yekdiğerini tanıyacaktı. Ve münevver vazifesini yapabilecektir.

Bu işi ilk takdir edip radyo ile halkı tenvir yoluna ilk adımları atan Manisa Halk-evini tebrik eder, ve mutlak olan muvaffakiyetin semerelerini çok yakında göreceğini kuvvetle ümit ederiz.

CEMÂL SEZGİN

KEZİBAN [*]

VI

N. İlhan Berk

(Üzüm bağları için türkü)

— Hatırlıyorum; Uzaktan bir suyun sessizlik içinde aktığını sürülerin büyük bir toz kitlesi kaldırarak dönüşlerini, — köpeklerin havlamalarını, — ve çıplak ayaklı oğlanların türkü söyleyerek bir nokta gibi görünüp silindiklerini...

Mehtapta yıkanan sergiyi, — yapraklar arasından süzülerek akan sıcak ışıkları, — alaca karanlığı, — sarı fanuslar gibi sarkan salkımları, düşünüyorum!

Kalaylı kızıl bakraçların içinde, soğutulmuş çekirdeksizlerin, bizi beklediğini görüyorum.

— Melâhat, senide düşünüyorum! İçer gibi dinlediğimiz şarkılarını ne o geceler.

Ne de biz unuttuk. Oralara tekrar gitsem o eski bahçelerde sesini bulmak bana mümkün gibi görünüyor. Sularda gölgeni, rüzgarde nefesini tekrar bulmak bana saadetin yeniden görünüşü gibi bir şey olacak!

(VE ŞARKILARIN)

Bu sularda yıkamıştı
Mavi yemenilerini anam!
Ve sen rüya gibi kopardı
Bu sulardan sanki ...
Akşamları buluştuğumuzda,
Sade hava, su sabun kokardın!

Buğday rengi çingeneler
Akşamları bu sularda;
Kadife rengi gözlerini
Dikip uzaklara,
Hayal olan şeylerin
Ve imkânsızlığını sadetin
Boş yere düşünürlerdi...

Sonra etli dudaklarının
Verdikleri tatla,
Unutup vefasızlığını söğütlerin
((Bizde yaşıyoruz!)) derlerdi.
Bir defa ben,
Mavi boncuklu bir sepette
Bu suların en güzel bardacıklarını

Sana getirmek için
Onlara yalvarmıştım!

* *

Hatırlıyorum; sen bizi erkenden terk ederek uyumak için basık dama koşardın.

Ben uyku gözlü kuşlara bakarak, onlarda uykumu unutturdum. Etrafımdakilere sevgiden, sadetten, geceden bahsederdim!

(Birinin sözlerimi içer gibi dinlediğini hatırlıyorum.)

Hatırlıyorum; Daha henüz güneş doğmadan ellerimize kıl çuvalar alarak biraz sonraki doğacak güneşten korunmak için, Emin bir yer seçerek, kâh geniş yapraklı asmaların altında, kâh, böğürtlenli hendeklerin yanında kendimize bir yer arardık.. (Hatırlıyorum; altın saçlarını ince yeşil bir tülle sarmayı adet edinmiştir..)

Ve,

Tarlaların akşam sessizliği içindeki huzurunu, — kargaların intizarı, — ruhun «vadedilmiş sadete» kavuşması...

Bütün sana benzeyen şeylerin güzel olduklarını, tekrar anladığım an!

Gecelayın, hasırlara uzanıp, solgun lâmbaların aydınlığında toplandığımız vakitler sadet şiirleri okurdum.

* *

Küçük bağ kuyusu; senide düşünüyorum.

(Senin başında yeşil bir tül olduğu halde, bu alçak kuyuya eğilerek suda titreyen akislerimizi seyrederdik.)

[*] "Keziban,, son zamanlarda İstanbul mecmualarında "Binnaz,, adıyla çıkmaktadır.

Okuyucular için bir yanlışlık olmasın diye yazıyoruz.

Hazırlanmakta olan bu kitabı tam olarak "Gediz,, de okuyacaklardır.

— Ah! onları orada tekrar bulmak kabîl olsaydı.

Geniş dallı çınar ağacı; kaç defalar gölgene koştuk. Ter içinde bunalan tenlerimizi kurutmak için seni arardık.

(Keziban, seni bu kitapta kaybetmek istemişim; zevkle okuyabilmen için. Hemde bunu sana vadetmişim değil mi?. Ve hatta mazimiz içinde bir gün kendimizi tanımamamızda mümkündür, demişim. Ah, bana darılma, Keziban; Bunun niçin böyle olduğunu şimdi bende bilmiyorum.)

* *

Meydanlıktaki, küçük beyaz ev!.

(Sokağa bakan iki küçük pençeresi olduğunu hatırlıyorum.)

Sokak kapısı yanındaki pençereli odada otururduk.

Şimdi bütün bunları burada nasıl sayıp dökmeli?..

İnce ve pek temiz olmayan minderler de oturulurdu. Demir bir mangal başında toplanır, boyaları bozulmuş büyük fincanlarda şurup gibi kahveler içilirdi.

Sonra fincanlar küçük bir tepsiye kapatılarak fallar bakılırdı.

Bu küçük evde, ve bu sokağa küçük bir pençereyle açık odada, kızıl ateşleri demir maşalarla eşeleyerek uzun zaman kâhırdık.

Küçük beyaz ev! Dört ufak camlı pençereden sokağa bir ışık sızmadığı zamanlar, ben ölürdüm, ve uykuyu aslâ düşünmüş değildim.

* *

Uzun duduklu yol.. Biliyorum oralara bir daha gitmek ümidi kalmadı. Ve siz beyaz dut ağaçları. Ali'yle bir daha oraya dut yimeğe gelmiyeceğiz. Onun çıplak bacaklarını kanatamıyacaksınız.

Esmer, bir meyve lezzeti saklı, olgun cildini lekeleyemiyeceksiniz!

Kara dut ağaçları!

Yeşil çimenler üzerine yayılan meyvalarınızı, artık toplayacak kimse bulunmayacak.. Onları tamamen böceklerle terk ediniz.

Bizi beklemeyin!

(SONU VAR)

MANİSA

Yüksek dağ arın karlı; pek dumanlı bakışın.
Sanki göklere hasret, o hieranlı bakışın.
İri bir kartal gibi; ne de şanlı bakışın.

Asmanda üzümlerin altın bir el Manisa
Gedizin rüyasında uyu güzel Manisa

Gün senden ayrılınca nasıl kanar Manisa
Dağlar al al kızarır, çamlar yanar Manisa
Çobanlar kavalında seni arar Manisa

Asmanda üzümlerin altın bir el Manisa
Gedizin rüyasında uyu güzel Manisa

Nahit Nafiz Edgüer

GEDİZ

Göz yaşından tütüyor burada her taş yosun
Burası nasıl bir yer, nasıl bir diyar Gediz
Sen bahtiyar bir yurdun ufkundan geliyorsun
Senin de gözlerine yaş dolmuş ne var Gediz?
Belli hasret gözlerin yaylaların karına
Göz yaşı yaraşmıyor o sonsuz vekarına
Vefasız söğütlerin titrek yapraklarına
Gönlünü bağlayanlar böylemi ağlar Gediz?
Ne hazin uzanırken engine doğru başın.
Suya sarmış bir dalın ucunda ağlayışın
Sana gülmek yaraşır baksana arkadaşın
Sıra, Sıra yolunu bekliyen dağlar Gediz

Cezmi Tahir

TARHALA OBASINI TANIYALIM

No: 9

Avni Altmer

— İllerin hep kırkı geçmiş benim daha 33 donum (şalvarım) var..

Yazık değilmi bana düğünde ne giyecem..

— Hep eski giyiyorsun ne olacak bu sandıktakiler.

— A.. sen delirdinmi efe. Yeni giymek çok ayıp. Giyinmek ancak düğünde bayramda olur. Ocağa kütük koyamda anamıda uyaram bak hep iller türkü çağırıyor, kar yağıyor diye sevinçten oynuyor bizde sabaha kadar oynayam.

— Bilirmisin bir yıl da böyle eğlendikte sabahleyin bir lodos esdi karlar öğleye kadar eridi bir kürek kar gömemistik.

— Bak bak Hatce dudular hepsi birden türkü çıkarıyor.

Yüce dağ başında ben bir parça kar idim, Yeller esdikçe ılgım, ılgım eridim. Eskiden muhabetlisi yarin ben idim, Şimdi karşıdan karşıya bakan ben oldum.

* *

Yüce dağ başında bir büyük kartal, Kanadını açmış şimdi uçup kalkar. Karı görünce nice yigitler ölümden korkar. Var git sevdiğim karlı dağlar er geç benim yolumdur..

Kar... Bu soğuk kelime bu köyde o kadar sıcaktır ki kar yağmadığı seneler bereketsiz ve kısır yıldır. Ve kar yağdığı gün bütün köy neşe içindedir.

Kar yağarken kuyusu olanlar gömeceği karı, fakirlerde kar gömmek için çalışacağı günleri hesap ederler, bunun içindir ki kar yağdıkça coşarlar...

Çünkü köyü kar kuyularından Soma, Kırkağaç, Kınık pazarlarında bütün yaz

dondurma, kar şerbeti satarlar ve buralardan başka Akhisar ve Bergamaya da kar ihraç ederler. İşte bunları düşünerek bu gece herkes kar yağdığını birbirine müjdeleyiyor ve her evden türküler yükseliyor, vakitsiz olarak ocaklar tütiyor gelmekte olan günün işleri konuşuluyor. Uyanan gençlerin bazıları nohut kavuruyor, mısır patlatıyor; Herkesin bütçesinde yer alan kar hesaplarının başında erkeklerin kadınlara bir don (şalvar) alması gelir ve bu donlar düğünlerde mühim günlerde giyilir.

Son zamanlarda gençler rop giyerlerse de bu düğünlerde ve şehre gidildiği zamanlarda bir kaç saata münhasırdır.

Sair zamanlarda rop giymek ayıptır ve her gün giyilen don ve kısa entari dir hatta sebebsiz yeni giyinmekte hoş görülmez.

* *

Ocak başında çıtırdayan kütükler karşısında kır Mehmedlerde konuşuyorlar Hacı dayı anlatıyor...

— Bizim ne yavuz adetlerimiz, ne güzel kar sohbetlerimiz vardır, eskiden kar yağdığı gecelerde şimdiki gibi ocak başında oturmazdık, köyde üç kadayıfçı bulunurdu, hemen kadayıf alır pişirirdi veya hazır pişmişinden bir tepsiyi kapar gelirdi.

— Eeh.. kadayıf olmassa helva, karam istersen Hacı biraz pekmez çıkaram da kar helvası yapam.

— Yap. kazasker bile bu adetten köylüyü vazgeçirememiş, hasta olsak, ne olsak mutlak kar helvasını yeriz, yarin bak kalan kar şerbeti içmekden kaç kişinin sesi kısılmışdır.

— Buba ikide bir bu kazaskeri söyler sin kim bu adam?

— Bumu oğul, çok yüksek bir adamdı, bu köye kimi Mecid kimide sultan Abdülaziz zamanında diyor belki de daha eski, işte buraya sürgün olan bu adam, Bubam derdi çok oturaklı lâf söylemiş.. İlk zamanlarda çok üzülmüş, emme sonradan oda bizim köyün gidişine uymuş hatta döt elli oyununu bile öğrenmiş hani bir lâf vardır, (otuzundan sonra saz kırkıdan sonra kız yaraşmaz derler) işte bunu yalan çıkarın bu adam olmuş.

— Buraya ne diye sürgün etmişler?

— İstanbulda kazasker iken bu nasılsa büyük bir kabahat işlemiş padişah kızmış vezirleri çağırması şuna bir ceza bulun demiş. Uç vezirden biri:

— Kemikleri satırla kırılınsın, bir diğeri:

— Hayır, hayır, ya kesilsin ya asılsın fakat üçüncü ihtiyar vezir ise:

— Devletlim bunu size karşı olan kusurunu af buyurun, canını bağışlayın kendisini uzak bir diyara sürün, ölesiye kadar size yaptığı saygısızlığı düşünün düşünün cezasını çeksin ona bu yeter, yine karar sultanındır demiş.

Bu teklif padişahın çok hoşuna gitmiş, ilkin söz söyleyene senin baban paçacı olsa gerek, ikincisine sende kasap oğlusun galiba diyerek bunları odasından kovmuş ve ihtiyar vezire:

— Bunu nereye sürelim söyle demiş.

Oda:

— Devletlim Saruhan ile İzmir arasında Babam anlatırdı (Tarhala) kasabası varmış, insanların garip oyunları türlü adetleri bulunurmuş, oraya gönderelim canı sıkılmasın hemde orada medreselerde ders versin demiş ve işte bu adam hakkında bildiklerimiz budur ve yaşayan sözleri çokdur.

Artık şafak sökiyor, kâbuslu gece gidiyor, doğanlar gözlerini ilk ışığa açar ölenlerde hayata kaparken müjdeciler horozlar bir bir ardı sıra durmadan ötüyorlardı...

Hacı dayı oğlu mehmede buyurdu:

— Su sabah türküsünü çığır kalan illerin gece yarısından beri ottuğu yeter bir az da onlar bizi dinlesin.

Mehmet yanık bir sesle bağlamasını eline alarak başladı:

Evleri var deryaya karşı penceresi şişeden. Güzeller taş başa vermiş ağıyorlar köşeden. Rengini gülden almış kokusu menekşeden. Elem çekme nazlı yarım sen benimsin ben

Ta kıyamet haşrolunacak sevdiğimsin sen benim.

—..—

Sabahın seher vaktında fidanım sıdki ile dükkân açar,

Elinde billur şişe misk ile anber saçar. Elem çekme nazlı yarım bir ölümden kim kaçar.

Elem çekme nazlı yarım sen benimsin ben

Ta kıyamet haşredecek sevdiğimsin sen benim

—..—

Sabahın seher vaktında oturmuş incil okur, Ben o dilden anlamaz oldum sanırdım bülbül şakır.

Benim sevdiğim evde niçün yalnız yatır, Yar sefada ben cefada yine gönül hoşnuttur.

Evleri var deryaya karşı gelir Mısır gemisi Üstüne bina kurulmuş Sultanların camisi Dört kitaptan okunuyor dinlesinler hepisi Haydi müezzin vakit geldi gayri bir ezan oku Benim yarım fidan boylu başında yasin oku..

* *

Şu karşiki yüce dağdan kervan geçer yol olur Sevdiğini alamıyan cihanda deli olur Bir yigit kahraman olsa sevdiğine kul olur Haydi müezzin vakit geldi gayri bir ezan oku Benim yarım fidan boylu başında yasin oku.

— Yaşsa oğlum yaşsa hade bakam sabah oldu bak Müezzin ne yanıkda okuyor, kar dindi kaynananın dam üstündeki kailari küre de bakam sana ne aşlar yedirecektir.

— Adam sende Eminenin hatırı var bu ayaz-

N O T:

(Bu türkü 90 yaşında Hacı Hüseyin dededen yazılmışdır).

[Devamı 15 inci sahifede]

NİSAN AYI İÇİNDE

Evimizdeki çalışmanın ana hatları

1 — Evimize nisan ayı içinde 9220 bayan 12490 bay olmak üzere 21710 yurttaş gelmiştir.

Kitapsarayımıza okuyucu olarak gelen 2410 yurttaş bu sayının dışındadır.

2 — Kitapsaray şubemiz köylerde açtığı okuma odalarına kitap, dergi, gazete mübadelesine devam etmiş ve kitap odamıza bu bir ay içinde yirmi beş kitap ve 71 dergi gelmiştir.

3 — Dil, Edebiyat, tarih şubemiz programlı çalışmalarına devam etmiştir.

Nisan ayı içinde İzmir Kız Öğretmen okulu direktörü Bay Mustafa Rahmi Bala. ban tarafından (Cumhuriyet Terbiyesi), (Mükemmel insan), öğretmen Vahit Kurşuncu tarafından (Tasavvuf, mahiyeti ve tarihcesi) güzide şairimiz Necip Fazıl Kısakürek tarafından (Abdülhak Hâmid ve dolayısıyla) konularında dört konferans verilmiştir.

Bu müddet içinde iki defada edebiyat gecesi toplantısı yapılmıştır.

(Yunus Emre) ve tasavvuf edebiyatı konusu içinde programlaşdırılan bu geceler ümidimizin üstünde bir ragbet toplamış ve çok sevindirici bir durum almıştır. ayrıca ve geniş bir program tatbik edilmek suretile yapılan (Hâmid gecesi) geçen yıldan daha zengin ve daha olgun bir tarzda yaşantmıştır.

Büyük şairin ölümünün yıl dönümü münasebetile tatbik edilen programı aynen alıyoruz:

PROĞRAM

- 1 — Toplantıyı açış (Azmi Önakin)
- 2 — Hâmidin edebi karakteri (Vahit Kurşuncu)
- 3 — Hâmitten bir şiir (Necdet Otaman)

4 — Hâmidin edebi tesirleri (Cemal Sezgin)

5 — Makberin mukaddimesi (Nefise Alimcan)

6 — Hâmitten bir şiir (M. Dümer)

7 — Cenab Şahabettinin Hâmidî tasviri (Hamîyet Sözen)

8 — Hâmidde tahassürler (Mihtat Turanlı)

9 — Hâmidde gazel (Cemal Sezgin)

10 — Hâmitten bir şiir (İbrahim Gökçen)

4 — Ar şubemizin kursları muntazaman devam etmektedir. Konferans ve diğer toplantı gecelerinde programlı müzik faaliyetleri yapan şubemize yeni bir faaliyet sahası daha açılmıştır. Nisan bidayetinden itibaren faaliyete geçen amplifikatör, radyo ve hoparlör tesisatımız münasebetile her gün yapılan neşriyat meyânında ar şubesi üyelerimizde faaliyetlerini programlaşdırarak müzik parçaları ve korolarla neşriyata iştirak etmektedirler.

5 — Gösterit şubemizin faaliyeti bu ay içinde bilhassa çok verimli olmuştur. Büyük bir itina ile hazırlanan (Kavga Sonu) piyesi büyük bir başarı içinde iki defa temsil edilmiştir. Ayrıca radyo neşriyatında muhtelif eserlerden kısa parçalar söylenmek suretile de, şube faaliyetini genişletmiş bulunmaktadır. Okulların pazar günleri yap lmakta olan (Talebe temsilleri) devam etmektedir.

23 Nisan Çocuk yedi günü münasebetile Orta okul ve diğer ilk okullar sahnemizde talebe velilerine mahsus olmak üzere beş defa müsamere vermişlerdir.

6 — Sosyal yardım şubemizin tertip ettiği danslı çay toplantıları devam etmektedir.

Bu ay içinde ayrıca 23 nisanda fakir çocukları sevindirmek için geniş programlı bir

çaylı dans toplantısı tertip edilmiş ve bu suretle 150 ilk okul talebesine ayakkabı ve çorap temin edilmiştir.

Şube tahsillerini deruhde ettiği öğrencilere yardımda devam etmiştir.

Kırşehir felâketzedelerine yardım için evimiz radyosunda günlük ve muntazam neşriyata başlanmıştır.

7 — Kurslar şubemiz programlı ve sistemli faaliyetine devam etmektedir. Mevcut kurslar muntazaman yapılmaktadır.

8 — Köycülük şubemiz faaliyetine devam etmektedir. Bu ay içinde merkeze bağlı bütün köy muhtar ve ihtiyar heyetleri evimizde köycülük şubesi başkanı mektupçu Bay Şevki Birselin başkanlığında bir toplantı yapmışlar Kırşehir ve Yozgat havalisinde felâkete uğrayan yurttaşlarımıza yapılacak yardım işleri üzerinde yurt sever köylülerimizle görüşmeler yapılmıştır. Ayrıca Büyük Belen, Alibeyli, Halitpaşa, Gümülceli, Koldere, Hacırhanlı, Saruhanlı, Yılmaz, Sancaklı Boz Hacıhaliller, Çabanisa köylerine kurulmuş bulunan radyolar münasebetile, kendileri ile icap eden cihazlar etrafında görüşülmüş neşriyattan tam manasile istifade edilebilmeleri imkânları temin edilmiştir.

9 — Spor şubemiz düzenlediği programı tamamen tatbik etmek suretile verimli faaliyetler yapmaktadır. Merkezde mevcut dört kulüp arasında tertip ettiği kupa maçlarının ikisi Okspor, Sakarya, Yıldırım spor, Bozkurt kulüpleri arasında yapılmıştır.

Önümüzdeki haftalarda da bu maçların galipleri arasında karşılaşmalar olacak ve 19 mayıs Atatürk ve gençlik bayramında galip gelen kulübe kupa törenle verilecektir.

Her hafta muntazaman yirmi beş otuz kişilik kafieler halinde olmak üzere atlı spor faaliyetleri yapılmaktadır.

Mütehassıs zevat tarafından idare edilmekte bulunan bu geziler Muradiye, Saruhanlı, Akpınar ve Akhisar şosesi üzerinde

15 kilometrelik bir mesafede gidiş geliş olmak üzere bu ay içinde dört defa yapılmıştır.

Av spor faaliyetleri de sevindirici bir şekilde artmıştır. Her pazar toplu guruplar halinde av gezileri tertip edilmektedir.

Akpınar, Sazlık, Kurşunlu sırtları, Sabuncu etekleri, Menemen boğazı mıntakalarına olmak üzere bu ay içinde grup halinde dört av gezisi yapılmıştır.

10 — Müze ve sergi şubemizde bu bir aylık müddet içinde verimli çalışmalarına devam etmiştir. İl müzemizi tasnif etmek üzere şehrimizde bulunan mütehassıs arkeolog Bay Remzi Oğuza gereken yardımlar yapılmaktadır.

Şube büyük Türk mimarı Sinanın ölümünün yıl dönümünü, tertip ettiği geniş bir programı tamamen tatbik etmek suretile büyük Mimarın en güzel eserlerinden olan Muradiye camii önünde kutlulanmıştır.

11 — Evimizde bu bir aylık müddet içinde başka kurumlara ait 32 toplantı altı genel toplantı kayt edilmiştir. Yine bu ay içinde spor teşekkülleri faydasına olmak üzere bir balo verilmiştir.

Salonlarımızda iki defa nişan töreni yapılmış dört defa çay ziyafeti verilmiştir. Çay ziyafetlerinden birisi Ankarada toplanacak olan ziraat kongresi için icap eden hazırlıkları görüşmek ve mürahasları seçmek üzere vilâyetimizde toplanan kaza mürahasları şerefine, diğerde şehrimizde üç gece kalan İstanbul Şehir tiyatrosu sanatkarlar şerefine gösterit şubesi tarafından verilmiştir. Değerli sanatkarlarla gösterit şubesi üyelerimiz bu vesile ile tanışmışlar ve sahne işleri üzerinde faydalı görüşmeler yapılmıştır. Sahnemizde teatrikat yapan misafirler lüzumlu gördükleri hususat hakkında gereken tavsiyelerde bulunmuşlar ve bu değerli tavsiyelerin tatbiki için derhal faaliyete geçilmiştir.

Gene nisan ayı içinde evimiz salonlarında 2 Numaralı C. H. Parti ocağı tarafından bir

(Halk gecesi) toplantısı yapılmış, millî oyunlar oynanmış millî şarkılar, manî, bilmece, şiirler söylenmiş bu suretle çok verimli bir gece yaşanmıştır.

Millî hakimiyet ve çocuk bayramı münasebetile evimiz tarafından tesbit edilen geniş program büyük bir başarı içinde tatbik edilmiştir.

1 — 23 Nisan 1938 Cumartesi günü saat 9,45 de ilk ve orta okul talebeleri, halk Cumhuriyet meydanında kendilerine ayrılan yerleri almışlardır.

İşaret üzerine törene tam saat'onda (İstiklâl) marşı ile başlanmıştır.

Marş bitiminde ilbay çocukların bayramını kutlulmuş ve günün büyüklüğüne ait evimiz radyosunda veciz bir hitabede bulunmuşlardır. Çocuk esirgeme kurumu halk evi, ilk ve orta okul talebeleri adına birer söylev söylenmiştir.

Okullar tertip sırasile yürüyüşe geçerek halkevi önünden okullarına dönmüşlerdir.

Çocuk haftası eğlence programı şu suretle tatbik edilmiştir.

23 Nisan Cumartesi: saat 13,30 dan 18 30 kadar utku sinemasında çocuklara parasız çocuk filimleri gösterilmiştir.

Şehir muzikası çocuk ve evimiz bahçesinde çocuklara muhtelif parçalar çalmış ulu parkta çocuklar için salıncak ve atlı karıncalar kurulmuştur.

Saat 14 de tümen bahçesinde askerî bando faaliyete geçmiş ve evimiz salonunda güzide şair bay Necip Fazıl Kısa kürek tarafından bir konferans verilmiştir.

Saat 2,30 da evimiz salonunda gösterit şubemiz tarafından [kavga sonu] piyesi temsil edilmiştir.

24 Nisan pazar; evimiz bahçesile ulu parkta çocuklara şehir bandosu tarafından müzik çalınmış çocuk bahçesinde bayram yerinde tümen bahçesinde çocuklar için eğ-

lenceler tertip edilmiştir. Saat 13 de evimiz salonlarında yalnız çocukların bir temsil verilmiştir.

Saat 20, 30 (gavga sonu) piyesi ikinci defa olarak temsil edilmiştir.

25 Nisan Pazartesi: Saat 16 da çocuklara mahsus olmak üzere geniş programla bir (çocuk eğlencesi) toplantısı yapılmıştır.

Saat 20 de evimiz başkanı Azmi Önakin tarafından evimiz radyosunda (Çocuk ve ana sevgisi) hakkında bir konfrans verilmiştir. Saat 20, 30 da orta okul tarafından talebe velilerine mahsus olmak üzere bir müsamere verilmiştir.

26 Nisan Salı: bando salıncak sinema faaliyetlerine devam edilmiştir. Saat 20,30 da orta okul müsameresi tekrar edilmiştir.

27 Nisan çarşamba: Saat 16 da evimiz salonunda çocuklara mahsus olmak üzere [çocuk edebiyatı] günü toplantısı yapılmıştır.

Bahçelerde müzik eğlence faaliyetine devam edilmiş ve sinemada çocuklara mahsus programa devam edilmiştir.

28 Nisan perşembe: bu günde gündüz eğlence, müzik ve sinema faaliyetine devam edilmiş Saat 20,30 da evimiz salonunda okullar tarafından talebe velilerine bir müsamere verilmiştir.

29 Nisan Cuma: Saat 16 da evimiz salonunda çocuklara mahsus olmak üzere bir [çocuk konseri] toplantısı yapılmıştır.

Saat 20 de ev radyosunda çocuk masalları ve millî hikâyeler anlatılmıştır. Saat 20,30 da okullar tarafından talebe velilerine bir müsamere verilmiştir haftanın her gününde müzik, salıncak ve sinema devam etmiştir.

12 — evimizin faaliyetlerini daha geniş bir çevrede faydalı bir surette yaymağa ve teşkil eden ve sayın ilbayımız ve parti başkanımız Doktor Lütfi Kırdarın büyük

himmet ve yardımlarile yeni kurdurmuş olduğumuz [radyo, ampilifikatör, hoparlör] tesisatımız şimdilik dört hoparlörle faaliyettedir.

Tesbit edilen program dahilinde her akşam neşriyat yapılmakta, evin bütün faaliyeti hoparlör vasıtasile çevreye neşiredilmektedir. bilhassa günün kısa haberlerle ekonomik durumun muntazaman halkımıza duyurulması, temsillerin hoparlörle haricede nakli müzik neşriyatı yapılması memleket içinde evimize karşı büyük bir yakınlık uyandırmış ve çok sevindirici bir bağlılık tahassül etmiştir.

Bu durum karşısında mevcut hoparlör adedinin artırılması düşünülmektedir.

Evimizin bir aylık faaliyetleri içinde kayda değer birisi de halkımıza bir ay için de üç defa karegöz gösterilmesinin temin edilmiş olmasıdır.

İzmir halkevinde faaliyette bulunan Bay Hayri Altıok özel bir surette şehrimize çağırılmış sahnemizde üç gece halka karegöz oyunu gösterilmiştir

Millî ve eski sahne oyunumuz olan karegöz çevrede çok büyük bir rağbet bulmuştur. Karegöz oyununun devamlı ve programlı bir şekilde tatbiki için gereken tertibat üzerinde çalışılmaktadır. Evimize bu bir aylık müddet içinde yeniden 16 bayan ve 28 bay olmak üzere 44 üye kayt edilmiştir.

OKURLARIMIZA!

Bursalı Tahirin eser bahçeleri arasında dolaşan kıymetli bir arkadaşımız bize Manisa meşhurlarının eserlerinden malûmat lûtf etmişlerdir Okurlarımız Manisa muhitinde eser ve şöhrat bırakan bu değerli mütesavvıflar, âlimler şâirler ve tarihçiler hakkında gelecek sayımızdan itibaren sahifelerimizde esaslı malûmat bulacaklardır...

G E D İ Z

TARHALA OBASINI TANIYALIM

da yoksam bu işi kim yapar, emme adet bulunmuş, hadi Buba biz namazı kılıp gelesiye kadar bunlarda tarana çorbasını hazırlasınlar.

Camiden gelindi; çorba lâhna turşusu ile yendi, Mehmed süslendi yani bağlama çizmelerini gidikden sonra başına bir üslük sardı bütün süsü bundan ibaret... Küreği kapdı hemen sokak başına indi zaten komşusu bulunan kaynanasının dam üstüne bir sıçrayışta bindi ve ocakdan aşağıye doğru:

— Ana karları küriyom, bak benden erkenci varmı, sen öteki güveylelerini seversin amma onlar halâ görünmediler.

— Ulan Mehmed gevezelik ed p durma seni sevmeseydim güzelim Eminemi verirmi idim. Onu kimler aradı da vermedim hemde yavrumu şeherden isteyenlere verseydim şimdi, senin ananın dır dırlarını çekmezdi, (açtırma kutuyu söyletme kö-tüyü) hadi sömsöklemede ayaz çok, tezim işini bitir ocağın başına gel.

Kendisi gibi bir çok damatlarda kaynanalarının damlarının üstündeki karları temizliyorlar, hatta bazıları bu işi bitirmişde yolları açıyor. Diğer tarafda bir damın üstünde beş altı delikanlı gülererek şakalaşarak aynı işi yapıyordu.

Bunlar nişanlı delikanlılardı ve sıra ile yavuklularının evlerinin üstündeki karlarını kürüyorlar ve birbirlerini yardım ediyorlardı.

Kaynanalarda sabahdan itibaren nohud aşını ocağa koymuş ve akşam için damatlarına vercekleri ziyafetin sonu olan saraylı tatlısını hazırlıyorlardı.

O günün akşamı delikanlı odasında da görülmemiş bir faaliyet vardı, nişanlı delikanlıların evlerinden sofralar geliyor ve sıralanıyordu.

Birbirlerine o gün gömdükleri karları anlatıyorlardı :

— Efem çok kaderlidir, bu yılda kuyusu eserden dolmuş.

— Bizim kuyuya sıtımızla kar taşıya taşıya imanımız gevredi, bu yıl çektiğimiz çam pürçeklerini de üstüne eyce bastırarak, hiç erimeden yazı geçirir.

— Sadıçlar bırakın şu kar yarenliğini (dedikodusunu) hadin bakalım asker biçimi yanaşın sofraya aşlar sovumadan yiyem, Halibram al şu kasnağı yaygıyı da yayın, en kocaman hangi sini verin.

— İlkin çorbalardan başlayam diğer aşları ocak başına sıralayalım da sovumasın.

(SONU VAR)

HALKEVLERİ DERGİLERİ

HALKEVNİN ADI	DERGİNİN ADI	KAÇ GÜNDE birÇIKTIĞI
Adana	Görüşer	Aylık
Afyon	Taşpınar	"
Antalya	Türk Akdeniz	İki aylık
Bafra	A.tın yaprak	Aylık
Balıkesir	Kaynak	"
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Ülker	Aylık
Denizli	İnanç	"
Elaziz	Altan	"
Eminönü	Yeni Türk	"
Eminönü	Halk Bilgisi	"
Giresun	Haberleri	"
Isparta	Aksu	"
İzmir	Ün	"
Konya	Fikirler	15 günde bir
Merzifon	Konya	Aylık
Milâs	Taşan	"
Muğla	Yeni Milâs	"
Niksar	Muğla	"
Trabzon	Ülker	"
Samsun	İnan	"
Sinop	19 Mayıs	"
Manisa	Dıranaz	"
	Gediz	"